

PEC Zwolle

Audit 1-meting april 2014

Auditteam Voetbal en Veiligheid

In opdracht van

Het Auditteam Voetbal en Veiligheid

Met dank aan

PEC Zwolle

Gemeente Zwolle

Parquet Oost-Nederland

Politie Eenheid Oost-Nederland

Opmaak

Marcel Grotens (Bureau Beke)

Onderzoeksteam en rapportage

Henk Ferwerda (projectleider)

Bo Bremmers

Tom van Ham

Henk de Man

Siert Vos

© Arnhem, april 2014

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Over het Auditteam Voetbal en Veiligheid	4
1.2	De 1-meting	4
1.3	Visie op voetbalveiligheid	5
1.4	Leeswijzer	5
2	Aanbevelingen uit de 0-meting	6
2.1	Conclusie en aanbevelingen	6
2.2	Stappen van de vierhoek	7
3	Actuele situatie	9
3.1	Club en supporters	9
3.2	Infrastructuur	10
3.3	Organisatie en samenwerking	12
4	Conclusie en aanbevelingen	15
4.1	Ontwikkelingen: verbetering of niet?	15
4.2	Aanbevelingen	15
4.3	Veelbelovende praktijken voor andere vierhoeken	16
	Bijlage: Verantwoording	17

1. Inleiding

1.1 Over het Auditteam voetbal en veiligheid

Het Auditteam Voetbal en Veiligheid bestaat sinds 2003. De hoofddoelstelling van het Auditteam is om concreet advies en aanbevelingen te geven over de aanpak van voetbalvandalisme en voetbalgeweld. Het Auditteam richt zich op de lokale voetbalvierhoek, bestaande uit gemeente, politie, Openbaar Ministerie (OM) en de Betaald voetbalorganisatie (BVO).

In de afgelopen jaren heeft het Auditteam in 0-metingen, samen met de betrokken partijen, de (tussen)balans opgemaakt. Hierbij bracht het Auditteam in kaart hoe de veiligheidsorganisatie en de fysieke infrastructuur zijn afgestemd op het profiel van de supporters en op het risiconiveau van de wedstrijden. Elke 0-meting mondde uit in conclusies en schetste, in de vorm van aandachtspunten of aanbevelingen, een opdracht voor de toekomst.

Nu, precies drie jaar na de 0-meting, heeft het Auditteam een 1-meting uitgevoerd.

1.2 De 1-meting

De doelstellingen van de 1-metingen zijn:

- bepalen in hoeverre de aanbevelingen die eerder in de 0-metingen zijn gedaan, zijn doorgevoerd;
- bepalen in hoeverre de veiligheidsproblematiek verminderd is en of er andere problemen zijn ontstaan;
- bezien of de vierhoek slimme oplossingen heeft gevonden voor veiligheidsproblemen rondom het voetbal die voor andere BVO's interessant kunnen zijn (veelbelovende praktijken);
- bezien hoe recente landelijke beleidsveranderingen, zoals het opstellen van een lokaal actieplan Voetbal en Veiligheid, worden doorgevoerd.

De 1-metingen verlopen in vier stappen:

Stap 1: Reflectie van de driehoek en de BVO op ontwikkelingen en acties sinds de 0-meting, op uitnodiging van het Auditteam.

Stap 2: Een wedstrijdbezoek door het Auditteam met speciale aandacht voor de ontwikkelingen zoals benoemd in de reflectie van de vierhoek, aangevuld met een aantal interviews.

Stap 3: Voorleggen van het conceptrapport aan de leden van de voetbalvierhoek.

Stap 4: Opstellen van een eindrapport.

In de bijlage vindt u een overzicht van het wedstrijdbezoek, de respondenten en de geraadpleegde documentatie.

1.3 Visie op voetbalveiligheid

Sinds de ontwikkeling van het Beleidskader Voetbal en Veiligheid (mei 2011) is normalisatie de belangrijkste doelstelling van het voetbalveiligheidsbeleid. De veiligheidspartners, zowel lokaal als nationaal, streven ernaar van het voetbal weer een feest te maken, door enerzijds vertrouwen te geven aan goedwillende supporters en anderzijds hard op te treden tegen ordeverstoorders (*high trust, high penalty*). In de visie van het Auditteam betekent normaliseren dat de veiligheidspartners veiligheidsbeleid dienen te verbinden aan een meer op service gericht supportersbeleid.

Dat vergt het opbouwen van vertrouwen tussen de vier geijkte partners en de supporters(verenigingen). Relatiebeheer, overleg met supporters en het honoreren van redelijke supporterswensen dienen te worden gecombineerd met streng optreden bij overtreding van gemaakte afspraken.

Vanuit dit perspectief voeren we de 1-metingen uit. In deze 1-metingen hanteert het Auditteam hetzelfde model als in de 0-metingen, waarin voetbalveiligheid een resultante is van drie factoren, te weten:

1. De kenmerken van supporters en hun relatie met de club (bijvoorbeeld groepen probleemsupporters en incidenten);
2. De fysieke infrastructuur (bijvoorbeeld de staat van het stadion, het scheiden van supportersstromen, de kwaliteit van de uitvakken, de commandoruimte en de kwaliteit van de camera's);
3. De kwaliteit van de veiligheidsorganisatie van de BVO en de partners, het veiligheidsbeleid, de regierol en de samenwerking tussen de veiligheidspartners.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 geven we een samenvatting van de conclusies en aanbevelingen uit de 0-meting. Ook beschrijven we welke stappen de vierhoek heeft genomen na de 0-meting.

In hoofdstuk 3 beschrijven we de actuele situatie bij PEC Zwolle en beschrijven we welke ontwikkelingen hebben plaatsgevonden in de periode sinds de 0-meting. We doen dat aan de hand van de drie in de vorige paragraaf genoemde factoren van voetbalveiligheid.

In hoofdstuk 4 trekken we de conclusies uit de 1-meting en formuleren we aanbevelingen voor een verdere versterking van de veiligheidsaanpak rondom het betaalde voetbal bij PEC Zwolle.

2. Aanbevelingen uit de 0-meting

In dit hoofdstuk gaan we in op de aanbevelingen uit de 0-meting. Allereerst vatten we de aanbevelingen samen, om vervolgens aan te geven wat de leden van de vierhoek met de aanbevelingen hebben gedaan. De 0-meting bij PEC Zwolle is uitgevoerd in april 2010. Destijds heette de club nog FC Zwolle en speelde in de Jupiler League.

2.1 Conclusies en aanbevelingen

Op basis van de uitgevoerde 0-meting werd in april 2010 de volgende algemene conclusie getrokken:

Het bezoeken van een thuiswedstrijd van FC Zwolle is om diverse redenen zeer prettig. FC Zwolle voetbalt in een modern en schoon stadion. Supporters – ook van de bezoekende club – worden gastvrij ontvangen; uitsupporters hebben bovendien dezelfde faciliteiten als het thuispubliek.

De samenwerking tussen de gemeente, BVO, politie en OM is redelijk en kenmerkt zich door korte lijnen en zakelijke, inhoudelijk goede overleggen. Wel moeten deze overleggen een structureel karakter krijgen. Onder andere de vele personele wisselingen bij met name BVO en gemeente zijn debet aan het feit dat deze overleggen nog geen structureel karakter hebben. Het structurele karakter moet onafhankelijk zijn van de betrokken actoren. Vanuit de regierol kan de gemeente hiertoe een aanzet geven

Naast deze algemene conclusie werden medio 2010 onderstaande negen aandachtspunten benoemd:

1. De aan- en afvoer van verkeer rondom het stadion en de bewegwijzering naar het stadion verdienen aandacht.
2. Een verscherping van de controle door stewards is gewenst. Zij moeten een meer proactieve houding aannemen en de kwaliteit van de stewards dient te worden verbeterd.
3. Bij het bepalen van de risicocategorie van een wedstrijd, moeten partijen eveneens kennis nemen van de stand op de ranglijst. De stand van de ranglijst kan, bijvoorbeeld wanneer degradatie of promotie op het spel staat, het karakter van de wedstrijd aanmerkelijk veranderen. Momenteel wordt onvoldoende rekening gehouden met de stand op de ranglijst.
4. Het management van de BVO zou – met de beoogde doelstelling om op korte termijn te promoveren naar de Eredivisie in gedachten – meer aandacht mogen hebben voor aan voetbal gerelateerde veiligheidsvraagstukken. Zo is de verstrekking van sponsorkaarten en de losse verkoop van kaarten in het kader van veiligheid een aandachtspunt; dit geldt tevens voor het overnemen van het takenpakket van de algemeen manager.

5. De commandoruimte is modern, goed en professioneel bezet. Wel is het de vraag of de operators niet te afhankelijk zijn van de input van de veiligheidscoördinator van FC Zwolle, die zaken waarop ingezoomd moet worden aan hen doorgeeft. Wanneer zij de berichten die de veiligheidscoördinator ontvangt ook kunnen beluisteren, maakt dit het werk voor hen mogelijk makkelijker. De operators zouden ook standaard een draaiboek van de wedstrijd moeten ontvangen.
6. Tot op heden is niet multidisciplinair geoefend, onder andere vanwege de bouw van het nieuwe stadion en personele wisselingen. Het is aan te bevelen zo snel mogelijk een multidisciplinaire oefening uit te voeren en daarbij als partners meer met elkaar op te trekken.
7. Om een goed beeld van de probleemsupporters te krijgen, is het belangrijk dat de politie gebruik gaat maken van de methodiek 'Hooligans in Beeld'. Er is nog weinig zicht op nieuwe groepen.
8. Het is belangrijk dat er structuur komt in de verschillende gezamenlijke overleggen. Continuïteit, qua personele invulling bij alle partijen, is voor het tot stand komen van een structuur van belang.
9. Ondanks de korte lijnen die er zijn, moet de communicatie tussen BVO en politie worden verbeterd.

2.2 Stappen van de vierhoek

We hebben de vierhoek gevraagd om ons op de hoogte te brengen van de manier waarop is omgegaan met de aanbevelingen c.q. welke vervolgacties er zijn genomen door de lokale partijen. In algemene zin zijn er in Zwolle diverse belangrijke acties en besluiten genomen. Op 23 januari 2012 is het rapport 'Voetbal is een feest!?' door de voetbaldriehoek vastgesteld. In dit rapport is de persoonsgerichte aanpak van ordeverstoorers bij PEC Zwolle beschreven. De werkwijze is verbonden aan de afspraken uit het voetbalconvenant. Het betreft overigens een aanpak die goed aansluit bij het Kader voor Beleid Voetbal en Veiligheid (Ministerie van Veiligheid en Justitie, mei 2011). Belangrijk onderdeel van de werkwijze is de instelling van een casusoverleg met als doel de gezamenlijke aanpak op persoonsniveau (zie ook hoofdstuk 3).

Daarnaast geeft de vierhoek de volgende reactie op de negen eerder beschreven aandachtspunten:

1. De aan- en afvoer van het verkeer rondom het stadion en de bewegwijzering is verbeterd. De Ceintuurbaan is verbreed en nieuwe bewegwijzering is aangebracht. De aan- en afvoer van bezoekende supporters gaat over het Dokterspad en hierover wordt voorafgaand aan iedere thuiswedstrijd goed gecommuniceerd. Aanvullend is een verkeersoverleg ingesteld waar afspraken worden gemaakt over het gebruik van omliggende parkeerterreinen. Hierdoor is het voor PEC Zwolle mogelijk om veel auto-combiregelingen aan te bieden.

2. De verscherping van de controle door stewards is voortdurend een punt van aandacht. Afgelopen jaar is hierin al een eerste inhaalslag gemaakt door afscheid te nemen van een aantal minder goed functionerende stewards en door het aannemen en opleiden van nieuwe stewards. De stewardopleiding helpt bij het verbeteren van de kwaliteit. Het aantal stewards is ook toegenomen, waardoor meer en een afwisselender inzet mogelijk is. Daarnaast is het aantal professionele beveiligers (Bloemink security) dat minimaal wordt ingezet tijdens de wedstrijden verhoogd.
3. Door de gewijzigde werkwijze, zoals vastgelegd in het rapport 'Voetbal is een feest!?', wordt er voldoende rekening gehouden met de stand op de ranglijst en het karakter van de wedstrijd.
4. Sponsorkaarten blijven een zwakke plek en vragen continu om aandacht. In 2011 heeft PEC Zwolle een algemeen directeur (dhr. van Wonderen) en een manager veiligheidszaken (dhr. Meijntjes) aangesteld. Zij hebben sindsdien de veiligheidsorganisatie verder vormgegeven. Door het aanstellen van de manager veiligheidszaken is er sprake van continuïteit met betrekking tot de veiligheidsaanpak en is er sprake van een goed aanspreekpunt voor de ketenpartners. Ook geeft PEC Zwolle uitvoering aan de afspraken die gemaakt zijn over de persoonsgebonden aanpak van probleemsupporters.
5. De veiligheidscoördinator van PEC Zwolle heeft nu twee operators. Ook is er geïnvesteerd in een nieuw communicatiesysteem en hebben de operators een eigen werkstation. Beide operators krijgen het draaiboek van de wedstrijd en zijn ook bij de briefing aanwezig.
6. Tijdens de open dag van PEC Zwolle in juli 2013 heeft er een grote ontruimingsoefening plaatsgevonden. Daarnaast zijn er kleinere oefeningen geweest ter verbetering van de operationele afstemming tussen politie en club (beveiligingsbedrijf en stewardorganisatie).
7. De methodiek 'Hooligans in beeld' is op een Zwolse wijze geïmplementeerd en vastgelegd in het rapport 'Voetbal is een feest!? Politie en club hebben een goed beeld van de supporters.
8. In de overleggen is – sinds de 0-meting – sprake van continuïteit van de deelnemers.
9. Door de aanstelling van de taakaccenthouder voetbal bij de politie en de aanstelling van de manager veiligheidszaken bij de BVO en de gewijzigde werkwijze, zoals vastgelegd in 'Voetbal is een feest!?', is de communicatie tussen politie en BVO aangescherpt.

3. Actuele situatie

3.1 Club en supporters

1. Sinds de 0-meting in april 2010 is er veel veranderd in en rondom de BVO in Zwolle. Zo werd de naam van FC Zwolle gewijzigd in PEC Zwolle en promoveerde PEC Zwolle in 2012 naar de Eredivisie. Afgelopen seizoen (2013-2014) vierde de club het hoogtepunt in zijn bestaan door in De Kuip in Rotterdam de bekerfinale van Ajax te winnen en zich daarmee ook te kwalificeren voor Europees voetbal.
2. De thuisbasis van FC Zwolle is het IJsseldeltastadion. Het is een modern stadion (geopend in augustus 2009) dat na de promotie naar de Eredivisie – op diverse plaatsen – is uitgebreid van 10.500 naar 12.500 toeschouwers. In het seizoen 2013-2014 heeft PEC Zwolle per thuiswedstrijd gemiddeld circa 12.000 toeschouwers ontvangen. Met de promotie naar de Eredivisie steeg ook het aantal seizoenkaarthouders. Het afgelopen seizoen waren dit er bijna 8.000.
3. PEC Zwolle heeft een gemêleerde supportersaanhang, want er komen supporters van verschillende leeftijden en samenstelling (waaronder gezinnen) naar het stadion. Over het algemeen is het voor de meeste supporters een feest om naar de wedstrijden te gaan. Diverse supportersgroepen of organisaties zorgen in overleg met PEC Zwolle voor positieve sfeeracties. FCZ Tifosie is een supportersgroep die dat met grote regelmaat vanaf de tribune Zuid doet. Andere groepen zorgen voor sfeeracties vanaf bijvoorbeeld tribune Noord, Oost of West. Sinds de sportieve successen in Zwolle groeit – zoals we vaker constateren – ook de groep probleemsupporters. In het laatste jaar in de Jupiler League waren dit 10 tot 15 echte doelgroepsupporters en daaromheen 60 meelopers. Nu zijn er circa 40 doelgroepsupporters en zeker 100 meelopers. De probleem- of doelgroepsupporters zijn terug te vinden in verschillende groepen. Het zijn (1) de Vanda's, een groep die bestaat uit personen van voornamelijk Molukse komaf, (2) The Far East Ultra's, (3) Z-038 en (4) Youth. Leden uit de groepen zijn soms lastig bij uit- en thuiswedstrijden, maar manifesteren zich ook buiten de wedstrijden om door confrontaties te plannen met doelgroepers van andere BVO's. Met name de relatief jonge doelgroepers proberen zich daarbij op de kaart te zetten.
4. In vergelijking met de 0-meting – en dit is een van de revenuen van de invoering van de persoonsgerichte aanpak – kennen BVO en politie de probleemsupporters beter. Veel van hen zijn bij naam bekend en worden dan ook uit de anonimiteit gehaald. Zorg en aandacht blijven nodig, omdat er met name aan de onderkant (jonge kernen) sprake is van groei.
5. Tijdens de thuiswedstrijden is het aantal incidenten in het seizoen 2013-2014 relatief gering. De incidenten die er wel zijn, betreffen spreekkoren en het re-

ageren op en provoceren van bezoekende supporters die buiten het bezoekersvak zitten. Dit is vooral het geval bij wedstrijden tegen BVO's uit de regio (Go Ahead Eagles, FC Twente, NEC, Vitesse en Heracles Almelo). Anders dan een aantal jaren geleden manifesteren sommige supporters zich ook bij uitwedstrijden. Het betreft veelal jongere doelgroepsupporters die provoceren (in woord en spandoeken), met bier gooien en soms vernielingen aanrichten en stewards beledigen. Dat de aanhang van PEC iets onrustiger is dan drie seizoenen geleden blijkt ook uit de toename van stadionverboden. In mei 2010 telde PEC Zwolle 12 stadionverboden en nu (Voetbalvolgsysteem, peildatum 12 mei 2014) zijn dit er 29.

6. De communicatie tussen PEC Zwolle en de (fanatieke) aanhang is goed. De BVO kent één georganiseerde supportersgroep, de Supportersclub FC Zwolle. De Supportersclub Zwolle richt zich op alle fans van PEC Zwolle en heeft een eigen home in het stadion.
7. Het afgelopen seizoen duiken er soms groepjes leden – in colours – van Outlaw Motorcycle Gangs (OMG) in het stadion op (zowel Satudarah als Hells Angels). Dit is een fenomeen waar de veiligheidspartners in Zwolle in het komende seizoen duidelijke afspraken over moeten maken. Worden dergelijke groepen in colours toegelaten of juist niet? Ook is niet duidelijk of er een relatie is tussen de OMG's en de doelgroepsupporters. Inmiddels is aangegeven dat men hier – conform landelijke afspraken – beleid op aan het ontwikkelen is.

3.2 Infrastructuur

1. De bewegwijzering naar het stadion van PEC Zwolle begint na de afslag op de A28. Het was de bedoeling dat er ook borden op de A28 zouden komen, maar dat is nog niet gerealiseerd.
2. Supporters komen lopend, met de fiets of met de auto naar het stadion dat goed te bereiken is. De ontvangst door de verkeersregelaars is vriendelijk en adequaat. De parkeerplaatsen direct naast het stadion hebben een capaciteit van 1.100 auto's en dit is ruim voldoende. Na de promotie naar de Eredivisie heeft PEC Zwolle daarnaast in de omgeving van het stadion een structurele voorziening voor 150 parkeerplaatsen en een incidentele voorziening voor 100 parkeerplaatsen gerealiseerd. In vergelijking met de 0-meting is de afvoer van het verkeer – door de aanwezigheid van verkeersregelaars – sterk verbeterd.
3. De bussluis voor de bezoekende club is ruim en goed afgezet met hekken. De capaciteit van de bussluis is uit te breiden door middel van verplaatsbare hekken; de BVO kan op deze wijze in ieder geval 35 bussen of circa 150 personenauto's kwijt. De hekken van de bussluis zijn 'afgedekt' met zeil, zodat de supportersgroepen elkaar niet kunnen zien. De aan- en afvoer van de bussen en auto's geschiedt via één aanrijroute en tijdens ons wedstrijdbezoek (PEC Zwolle FC Groningen) verliep een en ander zeer soepel.

4. Het stadion is sinds de 0-meting uitgebreid, maar de bestaande segmentering is in stand gebleven (degelijk hekwerk met lexaanplaten van ongeveer 1.20 m hoog). De grootste uitbreiding is gemaakt tegenover de Henk Timmer Tribune aan de Oostzijde van het stadion. Het betreft vak 32 met ongeveer 1.000 zitplaatsen direct aan het veld, waar voorheen de gracht was. Onlangs hebben enkele Vanda's in hun emotie hier hekken vernield, waarna het toezicht – terecht – versterkt is, onder andere door ondersteuning van beveiligers. Vak 32 heeft echter ook een zwak punt, want hier is de enige ingang in het stadion zonder tourniquets, letwat provisorisch wordt hier de ingang met losse hekken afgezet en worden er stewards met handscanners ingezet. Onder omstandigheden is hier echter sprake van een zwakke schakel, want een groep supporters kan hier vrij gemakkelijk naar binnen of buiten stormen.
5. De faciliteiten (fanshop en supportershome) zijn voldoen en zien er goed verzorgd uit. Onder de tribunes zijn aan de buitenkant van het stadion commerciële ruimten ingericht, waaronder restaurants. PEC Zwolle huurt de benodigde ruimten van de exploitant van het stadioncomplex.
6. De tribunes zijn niet steil, het stadion is netjes en de stoeltjes zijn schoon. Op alle tribunes zijn zitplaatsen ingericht. De afstand tussen het uitvak en het vak van een deel van de fanatieke supporters van PEC Zwolle is maximaal. Toch zitten er ook groepjes fanatieke supporters op andere tribunes en dus dichterbij het bezoekersvak.
7. De staat van onderhoud van het uitvak is goed en het is een schoon en ruim bezoekersvak. De catering is voortreffelijk, maar volgens sommige supporters wel duur. Rondom het vak staat een lexaanwand en er hangen netten. Er is een buffer tussen uit- en thuispubliek door middel van een dubbele lexaanwand met een tussenruimte van ongeveer 60 cm. Voor calamiteiten is er een dubbele loopdeur. Op sommige plekken in het gastenvak is het zicht op het veld matig tot slecht.
8. De zeer ruime commandoruimte is boven de hoofdtribune gesitueerd en geeft – op de hoofdtribune na – een heel goed overzicht over het gehele stadion. Tijdens de door ons bezochte wedstrijd waren de volgende personen in de commandokamer aanwezig: drie cameraoperators, een verbindelaar van de stewardorganisatie, de manager veiligheidszaken en de veiligheidscoördinator voetbal van PEC Zwolle, de voetbalcoördinator en algemeen commandant van de politie. Er zijn voldoende camera's om de situatie binnen en buiten in beeld te krijgen en daarnaast zijn de technische mogelijkheden en de kwaliteit van de beelden prima. In vergelijking met de 0-meting verloopt de communicatie onderling veel beter.
9. Bij alle ingangen is de situering van de foullering goed en deze vindt plaats achter de tourniquets. Stewards voeren de foullering uit, al dan niet ondersteund door beveiligers (zoals bij het uitvak) en dit wordt netjes en adequaat gedaan. Zoals eerder aangegeven, verdient de ingang van het nieuwe vak 32 de aandacht.

3.3 Organisatie en samenwerking

1. Sinds het vaststellen van het rapport 'Voetbal is een feest!?' in 2013 kent Zwolle, naast de bestaande overleggen, een casusoverleg. Hier krijgt de persoonsgerichte aanpak van verschillende categorieën doelgroep- en risicosupporters (oranje en rood) gestalte. De aanpak wordt uitgevoerd door de vier betrokken partijen, aangevuld met het jongerenwerk. Personen die rondom het voetbal zijn aangehouden, worden besproken en gezamenlijk wordt bepaald welke reactie (sanctie) er gegeven wordt. Ook wordt het nemen van proactieve, preventieve, curatieve en repressieve maatregelen besproken. Ook kunnen in dit overleg de signalen uit de wijken over jongeren die betrokken zijn bij voetbal door het jongerenwerk worden ingebracht en besproken. Naast het maatwerk vervult het casusoverleg ook een signaalfunctie richting het operationeel veiligheidsoverleg. Ervaringen in het casusoverleg kunnen namelijk leiden tot het aanpassen van beleid en protocollen door het veiligheids-overleg en de voetbaldriehoek. Ten opzichte van de 0-meting is dit een grote en positieve verandering. Het casusoverleg vindt de maandagochtend na de thuiswedstrijden plaats. Het overleg wordt voorgezeten door de manager veiligheidszaken van PEC Zwolle, terwijl de politie de notulen maakt.
2. Een keer per kwartaal is er onder voorzitterschap van de gemeente een veiligheidsoverleg waar alle partners aan deelnemen. Vier keer per jaar overleg lijkt weinig, maar omdat er ongeveer 20 keer per jaar een casusoverleg is, waar ook wordt teruggekeken en vooruitgekeken naar wedstrijden, is dit ruim voldoende. Daarnaast is er in principe twee keer per jaar een voetbaldriehoek. Als het nodig is, worden er extra voetbaldriehoeken ingelast, zoals na het behalen van de bekerfinale.
3. Een andere belangrijke verandering is dat er vanuit de directie van PEC Zwolle een directeur is die veiligheid in portefeuille heeft en dat er naast de veiligheidscoördinator ook een manager veiligheidszaken is aangesteld. Er is dus sprake van een behoorlijke professionaliseringslag op dit punt.
4. De professionalisering zet zich ook door in de kwaliteit van de stewardorganisatie. Er wordt gekozen voor een mix van oudere en jongere stewards. Door de veiligheidscoördinator (die ook docent is) wordt veel aandacht geschonken aan training en coaching. Net als in de 0-meting is er binnen de veiligheidsorganisatie ruimte voor MBO-studenten, waarvan er een aantal ook doorstromen richting stewarding. Indien nodig, worden er door PEC Zwolle stewards van SC Heerenveen ingehuurd. PEC Zwolle leverde het afgelopen seizoen zelf stewards aan SC Heracles.
5. In vergelijking met de 0-meting hebben we ook op dit punt een flinke verbetering geconstateerd. Waar nodig (bijvoorbeeld op risicovakken), wordt gebruik gemaakt van de inhuur van professionele beveiligers. Al met al staat er een goed professioneel team in Zwolle dat continu bezig is met verbetering. De veiligheidscoördinator is zelfkritisch op zijn organisatie, weet waar verbetering

- noodzakelijk is en dat komt de kwaliteit van veiligheidsorganisatie zeer ten goede.
6. Binnen het stadion heeft de BVO de regie, maar is er sprake van een prima samenwerking met de politie. De politie kan de regie op verzoek van de BVO – bij incidenten of calamiteiten – overnemen.
 7. Tijdens ons wedstrijdbezoek maakten we diverse briefings mee. De briefing van de hoofdstewards en hoofdbeveiligers door de veiligheidscoördinator van PEC Zwolle was zeer degelijk, compleet en professioneel. Het draaiboek ziet er ook compleet en verzorgd uit. De hoofdstewards en hoofdbeveiligers brieften daarna de teams op de vakken en ook dat verloopt prima.
 8. De briefing van de politie werd op een uitstekende wijze verzorgd door de algemeen commandant. Daarbij werd gebruikgemaakt van een informatieve PowerPointpresentatie en er was ook aandacht voor de top 10 van risicosupporters. Het draaiboek van de politie is *to the point* en compleet. Vermeldenswaardig is dat er in het draaiboek van zeven scenario's wordt aangegeven welke maatregelen er getroffen gaan worden, wie er actie zal ondernemen én hoe groot het risico wordt ingeschat voor de betreffende wedstrijd. Het betreft de volgende scenario's: (1) confrontatie supportersgroepen, (2) grimmige sfeer in het stadion door provocaties, (3) massale supportersverplaatsingen in het stadion, (4) massaal betreden van het speelveld, (5) supporters zoeken de confrontatie, (6) stadion ontruimen na spreekkoren en (7) bommelding.
 9. De briefing van het arbitrale viertal werd verzorgd door de manager veiligheidszaken van PEC Zwolle. De inhoud van de briefing was prima, de locatie (de bestuurskamer) vonden wij iets minder geschikt. Er liepen allerlei mensen rond en daarnaast stond de muziek vrij hard aan.
 10. De politie stemt haar inzet af op het risicokarakter van een wedstrijd. De inzet in het afgelopen seizoen ziet er op hoofdlijnen als volgt uit. Tijdens A-wedstrijden worden er 26 man politiepersoneel ingezet. B-wedstrijden zijn maatwerkwedstrijden, maar meestal is er sprake van een A-inzet + een sectie flex-ME van 25 man. Tijdens C-wedstrijden wordt de A-inzet opgehoogd met een peloton ME (50 man) en een sectie Arrestatie Eenheid (AE) (18 man). In het afgelopen seizoen waren er drie C-wedstrijden te weten: Ajax, Feyenoord en de streekderby tegen Go Ahead Eagles.
 11. PEC Zwolle heeft rondom de thuiswedstrijden de volgende inzet:
 - 55 stewards
 - 35 beveiligers
 - Minimaal 35 MBO-studenten 'Veilig en beschermd'. De studenten hebben ondersteunende taken en zijn daarnaast te onderscheiden, omdat ze andere kleding dan de stewards dragen.

Bij de risicowedstrijden tegen Ajax, Go Ahead Eagles en Feyenoord zijn tien extra beveiligers ingezet.

12. Het OM heeft een voetbalofficier en een parketsecretaris die zich bezighouden met het betaald voetbal in de regio (PEC Zwolle en Go Ahead Eagles). Zij werken vanuit Zwolle. Tijdens voetbalwedstrijden van de C-categorie is de officier in deze hoedanigheid bij wedstrijden van PEC Zwolle aanwezig. Tijdens B-wedstrijden is de voetbalofficier soms aanwezig en anders – net als bij A-categorie – op afroep dan wel telefonisch bereikbaar. De voetbalofficier neemt ook deel aan het veiligheidsoverleg, de voetbaldriehoek en het casusoverleg. De parketsecretaris bereidt de zaken voor en zorgt ervoor dat de benodigde informatie in het Voetbal Volg Systeem (VVS) wordt ingevoerd.
13. Binnen de gemeente zijn – naast de burgemeester als eindverantwoordelijke voor de openbare orde en veiligheid – een beleidsadviseur Openbare Orde en Veiligheid en een coördinator Openbare Orde en Veiligheid bij het uitzetten van het beleid rondom voetbal betrokken. De burgemeester is zowel bestuurlijk als sportief betrokken bij het voetbal.

4. Conclusies en aanbevelingen

4.1 Ontwikkelingen: verbetering of niet?

1. Sinds het Auditteam Voetbal en Veiligheid in april 2010 een 0-meting uitvoerde, is er in Zwolle rondom het voetbal veel veranderd. De club veranderde van naam en heet nu PEC Zwolle, promoveerde naar de Eredivisie en met het nodige succes en breidde het stadion uit. Voetbal is voor de Zwollenaren de laatste jaren in veel opzichten een feest.
2. Aan de clubkant is er de afgelopen jaren flink geprofessionaliseerd als het gaat om de verankering en aandacht van veiligheid binnen de organisatie en ook de stewardorganisatie maakt een kwalitatieve ontwikkeling door. Vooral het feit dat er veel aandacht is voor training en coaching (ook van jonge mensen) is zeer positief.
3. De samenwerking op lokaal niveau is goed en daarnaast is het vaststellen van de rapportage 'Voetbal is een feest!?' een belangrijk moment in de professionalisering van de lokale aanpak. Vanaf januari 2012 is er naast de bestaande overleggen een casusoverleg, waar gezamenlijk de persoonsgerichte aanpak van ordeverstoorders vorm krijgt.
4. Naast de positieve ontwikkelingen zijn er ook drie aandachtspunten die te maken lijken te hebben met de sportieve groei die PEC Zwolle doormaakt. Het gaat om (1) de manier waarop de toegang tot vak 32 is geregeld zonder tourniquets, (2) de regelmatige aanwezigheid van leden van *Outlaw Motorcycle Gangs* (OMG's) in colours in het stadion en (3) de groei van de groep risicosupporters en dan met name van de jonge harde kern.

4.2 Aanbevelingen

1. De politie-eenheid Oost-Nederland en PEC Zwolle zullen op korte termijn hun informatie over de nieuwe aanwas/jonge harde kern op een hoger niveau moeten brengen.
2. Zoals bekend is er landelijk zorg over de verwevenheid tussen Outlaw Motorcycle Gangs (OMG), criminaliteit en voetbalveiligheid. Ten aanzien van de aanwezigheid van OMG's in het stadion in colours dient dan ook een gemeenschappelijk beleid te worden vastgesteld in de voetbaldriehoek. Daarbij zou ook gekeken kunnen worden hoe andere voetbalsteden en BVO's hiermee omgaan.
3. Het is van belang dat er ook bij de ingang van Vak 32 een tourniquet geplaatst wordt. Nu is dit een provisorische ingang die bij druk van grote supportersgroepen veiligheidsrisico's en openbare orderisico's met zich mee kan brengen.

4.3 Veelbelovende praktijken voor andere vierhoeken

De veiligheidspartners in Zwolle noemen zelf de instelling van het casusoverleg waardoor er sprake is van een gezamenlijke persoonsgerichte aanpak van ordeverstoorders een praktijk die ze ook aan andere vierhoeken en/of veiligheidspartners aanraden.

Als Auditteam willen we hier het volgende aan toevoegen:

1. De wijze waarop de veiligheidsorganisatie van PEC Zwolle is opgezet, is een voorbeeld voor andere veiligheidsorganisaties. Zaken die in het oog springen, zijn de mooie mix tussen beveiligers en stewards, de mix tussen jong en oud, de inzet van studenten met de mogelijkheid om door te groeien én de aandacht voor training en coaching door de veiligheidscoördinator van PEC Zwolle.
2. Een ander mooi voorbeeld is de aandacht voor de zeven meest voorkomende scenario's rond een wedstrijd in het draaiboek van de politie. Per scenario is aangegeven welke maatregel er door wie getroffen moeten worden als het zich voordoet en ook wordt een inschatting gemaakt in welke mate de kans aanwezig is dat het betreffende scenario zich bij de wedstrijd zal voordoen. Het betreft de volgende scenario's: (1) confrontatie supportergroepen, (2) grimmige sfeer in het stadion door provocaties, (3) massale supportersverplaatsingen in het stadion, (4) massaal betreden van het speelveld, (5) supporters zoeken de confrontatie, (6) stadion ontruimen na spreekkoren en (7) bommelding.

Bijlage: verantwoording

Gesprekken

Kees de Kruijff (Politie)	Algemeen commandant
Gerben Pol (OM)	Officier van Justitie
Warner Bruins Slot (Gemeente)	Beleidsadviseur Openbare Orde en Veiligheid
Jan-Willem Oldehuizing (BVO)	Veiligheidscoördinator
Henk Schakelaar (Politie)	Voetbalcoördinator
Diederik Meijntjes (BVO)	Manager veiligheidszaken

Briefing hoofdstewards en sectorbriefing en politiebriefting

Op vrijdag 4 april zijn wij aanwezig geweest bij de briefing van de hoofdstewards en aansluitend hebben we een briefing van stewards in een van de sectoren bijgewoond. Daarnaast is ook de briefing bij de politie bezocht.

Wedstrijdbezoek

Op 4 april 2014 is de wedstrijd PEC Zwolle–FC Groningen (B-regime) bezocht. Tijdens dit bezoek zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Aanwezig bij de briefing van de hoofdstewards en beveiliging
- Aanwezig bij een sectorbriefing
- Aanwezig bij de voorbespreking met de scheidsrechter
- Aanwezig bij de briefing van de politie
- Aanwezig bij aankomst en fouillering bezoekende supporters in gastenvak
- Fouillering Vak 32
- Meekijken op verschillende tribunes (waaronder Vak 32 en gastenvak)
- Bezoek commandokamer
- Aanwezig bij uitreis supporters
- Diverse gesprekken gevoerd met aanwezige professionals van BVO en politie en met een aantal supporters.

Geraadpleegde documenten

- Brief van de burgemeester van Zwolle – d.d. 18 maart 2014 – waarin een reactie wordt gegeven op de vragen van het Auditteam na aanleiding van de 0-meting.
- Draaiboek politie PEC Zwolle – FC Groningen, 4 april 2014
- Draaiboek BVO PEC Zwolle – FC Groningen, 4 april 2014
- Meest recente voetbalconvenant.
- De actuele vergunning
- Het lokale actieplan voetbal en veiligheid
- Het rapport 'Voetbal is een feest!?'
- Verslagen van de overleggen van de voetbaldriehoek
- Verslagen van de operationele veiligheidsoverleggen
- Verslagen van de casusoverleggen

